

NA NÁMESTÍ V NOVÝCH KOŠARISKÁCH BOLO VŽDY RUŠNO

Nové Košariská až do roku 1973 boli samostatnou obcou. Od 1. januára 1974 sa spolu s Jánošíkovou a Novou Lipnicou stali súčasťou spoločnej obce Dunajská Lužná. Námestie v Nových Košariskách v minulosti tvorila časť súčasnej Košariskej ulice s príľahlým priestorom pred obchodom s rozličným tovarom a priestorom pred budovou bývalého KINA a MNV (miestneho národného výboru). Námestie bolo prirodzeným strediskom diania pôvodných našich troch obcí. Bolo to aj preto, že v Novej Lipnici a ani v Jánošíkovej nebola takáto vhodná nezastavaná lokalita, okolo ktorej boli sústredené budovy kultúrno-spoločenského života, obchody a inštitúcie.

NÁMESTIE V 50.-60. ROKOCH MINULÉHO STOROČIA

Na satelitnej snímke z 1.1.2004 je vyznačený priestor prirodzeného námestia v Nových Košariskách v 50.-60. rokoch minulého storočia s charakteristickými budovami a domami, ktoré ho vymedzovali. Bol to hlavne starý kultúrny dom, Zmekov hostinec, Lintnerov dom, obchod s rozličným tovarom, budova KINA a MNV a na náprotivnej strane Bacsákov dom s rozsiahlou záhradou. Tesne vedľa Zmekovho hostinca bola prvá autobusová zastávka v obci.

NAJSTARŠIE FOTOGRAFIE Z NÁMESTIA

Na oboch fotografiách je hostinec pôvodného majiteľa Jenő Zetla, ktorý stál na rohu, kde sa v súčasnosti nachádza rodinný dom Zmekových a Repaských. Na fotografii hore z konca 20. rokov min. storočia vidíme obsluhujúci personál v dobovom oblečení. Fotografia dole je z roku 1937. V takomto stave bol hostinec zachovaný aj v 50.-60. rokoch minulého storočia, keď bol hostinským Štefan Zmeko st. Oválnou bránou sa išlo do dvora, kde bola kolkáreň a konali sa tu tanečné zábavy. Budova siahala až k ceste na súčasnej Hlavnej ulici a na rohu hostinca bola začiatkom 50. rokov zriadená prvá autobusová zastávka v obci pre autobusový spoj Komárno-Šamorín-Bratislava.

Na fotografii z roku 1937 je ďalší hostinec majiteľa Ruckriegera s trojazyčným nápisom. Vchod do budovy bol vpredu na rohu, ktorý bol v 60. rokoch minulého storočia zamurovaný.

Fotografia pošty je z prvej polovice 50. rokov. K pošte pôvodne patrila i záhrada. V 90. rokoch minulého storočia Slovenská pošta od obce odkúpila budovu pošty bez záhrady.

Na fotografii z roku 1950, kde sú zvečnení členovia dobrovoľného hasičského zboru, vidieť zástavu na druhej strane námestia, naproti Zmekovho hostinca. V pozadí vidieť stromy vo farskej záhrade, kde v nastávajúcich rokoch bol postavený obchod s rozličným tovarom.

HODY, KOLOTOČE, HOJDAČKY, STRELNICE

Námestím sa v minulosti často rozliehala hudba, smiech, vrava. Už niekoľko dní pred októbrovou hodovou nedeľou námestie zaplňali maringotky fahané koňmi alebo traktorom, strelnice, retiazkové kolotoče, lodičkové hojdačky, detské kolotoče s koníkmi a autičkami. V deň hodov sa námestie zaplnilo historickými šiatrami a okolím sa niesli šlágre, z ktorých najznámejšia *Široká cestička, vedie k nám cez lesy* opakovane znela aj niekoľkokrát za deň. Nechýbal stánok s cukrovou vatou, či krájaný turecký med a pojazdny zmrzlínár Jožko s pomaľovanou trojkou. Veselo bolo i inokedy, veď to bol najvhodnejší priestor pre rôzne zhromaždenia, atrakcie, cirkusové a artistické ukážky. Koncom 50. rokov námestie hostilo i odvážneho povrazoleza a letiacu artistku na šikmo napnutom lane z kovovej konštrukcie. A starší si pamätáme i nehodu pri kolotoči, keď sa s jednou ženou počas jazdy odtrhlo sedadlo. Našťastie zranenia neboli vážne.

Dnes už len nostalgicky spomíname na atmosféru, ktorú vidíme na fotografiách z roku 1957. Na fotografii pri rúčke detského kočíka spoznávame osemročnú Anku Grňovú.

Typické hodové popoludnie je zachytené na fotografii z konca 60. rokov. Pri hojdačkách stojí Jozef Kytaš a Vojtech Šenkár. V pozadí vidieť strelnicu, kde šikovní streli mohli vystreliť ružu z krepového papiera, opičku na gumičke alebo bábiku so sukenkou z krepového papiera.

Na fotografii z roku 1981 je vyfotografovaná dvojročná Majka Ducková-Adamcová na kovovej lodičkovej hojdačke.

MIESTO RÔZNÝCH STRETNUTÍ A PODUJATÍ

V minulosti bolo námestie najvhodnejším miestom na rôzne príležitostné stretnutia. Pred predajňou rozličného tovaru často býval hlúčik ľudí, ktorý pri odchode na výlety a zájazdy čakal na pristaný autobus. V časti bližšie ku kultúrnemu domu bolo zas miesto na stretnutia občanov s hosťami i delegáciami.

Na fotografii zo 60. rokov minulého storočia je pred predajňou rozličného tovaru zhromaždená mládež čakajúca na odvoz.

Vítanie sovietskej delegácie v apríli 1971, ktorá zavítala na JRD Úsvit.

Pani Plačková a pani Pagáčová v rozhovore s účastníkmi sovietskej delegácie.

NÁMESTIE V 50.- 60. ROKOCH MINULÉHO STOROČIA

V 50. rokoch malo námestie dve frekventované miesta: okolie budovy KINA a okolie starého kultúrneho domu. V kinosále sa filmy premietali trikrát v týždni: v stredu a nedeľu večer a pre deti v nedeľu popoludní. A v tieto dni okolie budovy zaplňali dychtívi návštevníci filmových predstavení. Druhým rušným miestom bolo okolie starého kultúrneho domu, ktorý bol postavený v roku 1934 ako obecný dom. V 50. r. slúžil na schôdzovanie, tanečné zábavy, divadelné predstavenia a kultúrne programy. Z bočnej strany sa vchádzalo do menšej miestnosti, v ktorej bol zriadený klub pre mládež a modelárska klubovňa.

V budove bývalého hostinca v 50.-60. rokoch sa vystriedalo viacero inštitúcií. Po roku 1945 bol v budove hostinec Štefana Nosku st. a potravinová predajňa Pavla Hrajnohu. V roku 1953 miesto hostinca boli dočasne zriadené dve triedy národnej školy a od roku 1954 kinosála. Do bývalej predajne bol prestahovaný národný výbor a materská škola. MNV tu zotrval do roku 1973 a materská škola do roku 2004. Autobusová čakáreň neďaleko budovy, bola v neskorších rokoch nahradená vhodnejšou.

Obchod s rozličným tovarom a textilom sa začal stavať v polovici 50. rokov minulého storočia v miestach, kde predtým bola farská záhrada. Pri výkopových prácach mechanizmy narazili na ľudské kosti. V starých análoch sme sa dočítali, že vedľa kaplnky sv. Martina, ktorého vežu vidieť za budovou, bol do roku 1773 starý cintorín.

V pozadí na fotografii je budova starého kultúrneho domu, ktorá sa v 60. rokoch po postavení nového kult. domu zmenila na predajňu. Vedľa budovy stojí malý stánok JRD na predaj zeleniny. Konské povozy boli v tomto čase ešte bežne používaným dopravným prostriedkom.

Miesto bývalého hostinca na rohu súčasnej Košariskej a Hlavnej ulice v roku 1965 stál už rodinný dom. Pôdorysom nekopíroval pôvodný hostinec, bol postavený ďalej od oboch ulíc. Kopy zloženého materiálu boli v roku 1967 pripravené na asfaltovanie tejto strany ulice.

Na druhej strane námestia stál dom Alojza Bacsáka s charakteristickou veľkou oválnou bránou a rozsiahlou záhradou. V roku 1952-53 bola v dome umiestnená materská škola. Oválna brána zažila i jednu „pikošku“, keď sa podarilo šoferovi autobusu v mikrosprávku namiesto hlavnej cesty prejsť touto schádzajúcou bránou. Dom bol v druhej pol. 70. rokov odstránený, aby vznikol priestor na budovanie občianskej vybavenosti.

Na fotografii je časť námestia od hlavnej cesty, kde po ľavej strane vidieť časť Bacsákovskej záhrady s oplotením a orgovánom. Pôvodný dom rodiny Lintnerových na druhej strane siahla až k hlavnej ceste.

Koncom 50. rokov sa začal stavať nový kultúrny dom. I táto stavba zažila jednu „pikošku“. Bola ešte bez strechy a bez podlahy, keď sa v nej v roku 1959 konala skvelá dožinková zábava. Navozenú zeminu v rozostavanej budove poriadne uvalcovali, a tak sa na nej dalo stolovať i tancovať.

OSLAVY 1. MÁJA

Do roku 1960 obce Nové Košariská, Nová Lipnica a Jánošíková patrili do okresu Šamorín a občania chodili na májové manifestácie do okresného mesta. Ale už v 60. rokoch minulého storočia MNV v Nových Košariskách začal organizovať pre občanov troch obcí oslavy na námestí v Nových Košariskách. V 70. rokoch sa na námestí organizovali už obvodné oslavy sviatku práce za účasti občanov a podnikov aj z obcí Rovinka, Kalinkovo, Miloslavov a Hamuliakovo. Posledné oslavy na námestí boli v roku 1974 a od roku 1975 sa už presunuli na futbalový štadión. V strede námestia bol každý rok postavený vysoký máj, tento zvyk zanikol, keď sa v 90. rokoch začal stavať obecný máj na štadióne.

Na fotografii z 1. mája 1967 je tribúna s predstaviteľmi obcí a JRD Úsvit. Medzi nimi Ľudmila Spatzalová, Štefan Marko, Jozef Špirka, Milan Harušťák, Miro Kríštofik, Štefan Harušťák a Anton Pytel.

Fotografia nám predstavuje masovú účasť občanov na prvomájovej manifestácii v roku 1967 na námestí, v dave sme spoznali Pavla Pudelku.

Záber z osláv 1. mája 1974, kde vpravo vidieť lipu - strom republiky, ktorá bola na námestí zasadená 28. októbra 1968 pri oslave 50. výročia vzniku ČSR.

1. máj 1974 – pohľad na tribúnu s predstaviteľmi obcí i podnikov obvodu Dunajská Lužná. Zľava: Anton Pytel, veliteľ Voj. útvaru, Ján Jurík, Milan Harušťák, rečník z okresu, Pavol Guba, Koloman Ondruš, Vlado Kešjar, Ivan Hlinka, Jozef Straka, Fero Hanusz a Ondrej Jančok.

Bohatá účasť na prvomájovej manifestácii v roku 1974. Medzi žiakmi učiteľmi: Zoltán Puss, Mária Bakšová, Mária Lunáková a Mária Bellová. Na námestí stojí tradičný máj, jeho meno vidieť vľavo na fotografii.

Na májovej oslave 1974 v popredí členovia folklórneho krúžku Ferko Solař, Roman Lunák a Edita Szeibeczederová. Za žiakmi Palo Sebo, pani Pepichová, pani Šarkózyová, pani Marková, pani Hložková a pán Turan.

NÁMESTIE V 70.- 80. ROKOCH

V roku 1960 bol dokončený nový kultúrny dom, ale už v roku 1987 sa začalo s jeho rekonštrukciou.

Budova, ktorá v 50. rokoch slúžila ako kultúrny dom, bola v 60. rokoch prebudovaná na Samoobsluhu a v menšej miestnosti z bočnej strany bola vytvorená predajňa mäsa.

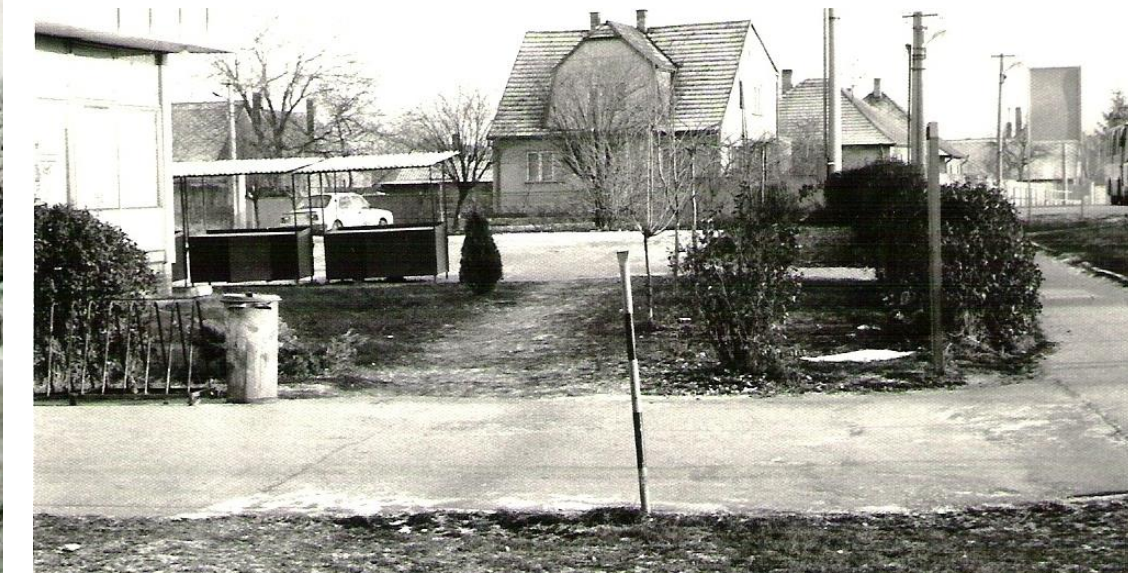
V 70. rokoch min. storočia Jednota SD k predajni s rozličným tovarom pribudovala plechové skladové priestory. V tomto čase už vonkajšia fasáda budovy pôsobila neatraktívne a ani stánok vedľa budovy neprispel k lepšiemu vzhľadu prostredia.

Drevený bufet, ktorý od 60. rokov minulého storočia nahrádzal chýbajúce pohostinstvo v obci, po vybudovaní novej reštaurácie bol odstránený.

V 70. rokoch minulého storočia, po odstránení Bacsákovho domu, sa vytvoril veľký priestor na budovanie občianskej vybavenosti. V lokalite bývalej rozsiahlej záhrady v druhej polovici 70. rokov Jednota SD Bratislava-vidiek vybudovala reštauráciu (foto vľavo) a v roku 1981 samoobsluhu (foto vpravo).

Fotografie z 80. rokov minulého storočia nám ukazujú voľný priestor, ktorý sa vytvoril vedľa a pred Samoobsluhou. Vzniklo dostatočne veľké miesto na parkovanie vozidiel i na malé trhovisko s predajnými stánkami.

I v súčasnosti priestor v časti Nové Košariská vymedzený Námestím sv. Martina a príľahlou časťou Košariskej ulice tvorí prirodzené miesto rôznych stretnutí a podujatí. Každú stredu oživa rozkladáním stánkov trhovníkov a vravou kupujúcich, v októbri námestie zaplňajú hodové atrakcie, v decembri vianočný stromček. I v čase, keď sa na námestí nekoná žiadne podujatie, naše kroky ho často križujú cestou na poštu, za povinnosťami, za nákupmi alebo za osviežujúcou zmrzlinou. Ak sa na toto miesto vyberieme, určite tam stretieme známeho, známych i takých, ktorých sme už roky nevideli.

Obsah panela pripravila: Mária Ducková-Adamcová

Grafická úprava: Mária Kozová

Nákresy na satelitnej snímke: Mária Ducková-Adamcová

Fotografie: archív Senior klubu a archív občanov Dunajskej Lužnej

Panel bol zhotovený v apríli 2015